

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามลำดับดังนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

### สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินผู้วิจัยได้นำกรอบพฤติกรรมสำคัญของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นการกำหนดกรอบตัวบ่งชี้เพื่อเป็นกรอบตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่จะนำไปสู่เกณฑ์การประเมินทั้ง 8 ด้านสัมภาษณ์ได้ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ไปสนทนากลุ่มโดยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 จากการสนทนากลุ่มนี้มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมของตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความหมายเดียวกัน ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน เพื่อหาความหมายเดียวกัน ความเป็นไปได้ของเกณฑ์ จึงได้เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของตัวบ่งชี้และพฤติกรรมตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย ด้านรักชาติ ศาสนา กษัตริย์ มี 3 ตัวชี้วัด 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริตมี 1 ตัวชี้วัด 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านวินัยมี 1 ตัวชี้วัด 2 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านใฝ่เรียนรู้มี 2 ตัวชี้วัด 4 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านอยู่อย่างพอเพียงมี 3 ตัวชี้วัด 4 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านมุ่งมั่นในการทำงานมี 2 ตัวชี้วัด 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านรักความเป็นไทยมี 3 ตัวชี้วัด 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านมีจิตสาธารณะมี 1 ตัวชี้วัด 3 พฤติกรรมที่บ่งชี้

## ตอนที่ 2 ประเมินเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหาราชการ เขต 3

ก่อนการทดลองใช้ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ได้ค่าเฉลี่ยค้านความเห็นมากอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ( $\bar{X} = 4.62$ , S.D. = 0.46) และค้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ( $\bar{X} = 4.59$ , S.D. = 0.48) ได้ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ค้านที่จะใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหาราชการ เขต 3 ผลการประเมินเกณฑ์การประเมินหลังการทดลองใช้เกณฑ์การประเมิน เป็นการนำเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ได้จากการหันตอนที่ 1 ไปทดลองกับสถานการณ์จริง โดยได้รับความร่วมมือจากครูผู้สอนที่มีความสมัครใจ จำนวน 75 คน หลังจากนั้นนำเกณฑ์การประเมินแล้ว การประเมินในหันตอนนี้ เป็นการประเมิน 2 ค้านที่ คือค้านความถูกต้อง และค้านความเป็นประ样子ของเกณฑ์การประเมิน โดยผ่านการประเมินจากครูผู้สอนและครุวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหาราชการ เขต 3 จำนวน 75 คน ค้านความถูกต้องในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.67$ , S.D. = 0.48) และค้านความเป็นประ样子ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.71$ , S.D. = 0.51) ซึ่งแสดงว่าเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณภาพ สามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้

### อภิปรายผล

#### ผลการวิจัยผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

- ผลการกำหนดตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญทำให้ได้ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ค้าน มีตัวชี้วัด 16 ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ 31 พฤติกรรมบ่งชี้ ที่มีความครอบคลุมคุณลักษณะและพฤติกรรมสำคัญที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ที่ได้ผลนา辱นี้เพราตัวบ่งชี้ได้ผ่านกระบวนการและร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหาราชการ เขต 3 หลายหันตอน ทำให้ได้ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นดังกล่าวจึงถือได้ว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากที่สุดที่จะนำไปใช้เป็นเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้เพราผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาภายใต้กรอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์และได้จากผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติมจากการสนทนากลุ่มนี้ เป็นตัวบ่งชี้ได้ผ่านการพิจารณา กลั่นกรองและระดูความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในทุกหันตอนทำให้ได้ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมสำคัญที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสอดคล้อง กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานค้านผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการ

ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ให้เป็นกรอบในการประเมิน ได้พัฒนามาตรฐาน เป็นตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพผู้เรียน โดยจัดทำมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ผู้เรียน คือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนนิยมชรรน จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับ เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 และสอดคล้องกับอารัตนะ จันทร์คง (2548 : 76) ที่ได้พัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ผลการวิจัยสรุปได้วังนี้ การกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 1) ค้านความรู้ความสามารถ จำนวน 3 ครอบคุณลักษณะ 2) ค้านทักษะ จำนวน 2 ครอบคุณลักษณะ 3) ค้านเจตคติ จำนวน 3 ครอบคุณลักษณะ 4) ค้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของครู ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญในมิติความสำคัญและจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 ในมิติความเป็นไปได้ จำนวน 96 ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 1) ค้านความรู้ความสามารถ จำนวน 30 ตัวบ่งชี้ 2) ค้านทักษะจำนวน 33 ตัวบ่งชี้ 3) ค้านเจตคติ จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ 4) ค้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณของครูจำนวน 15 ตัวบ่งชี้การกำหนดเกณฑ์โดยผู้เชี่ยวชาญจากตัวบ่งชี้ทั้งหมด 96 ตัวบ่งชี้ ผู้เชี่ยวชาญกำหนดเกณฑ์อยู่ในระดับกลาง เกณฑ์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ทั้งนี้สามารถนำแบบประเมินไปพัฒนาคุณภาพบัณฑิตเพื่อรับการประกันคุณภาพ สามารถกระตุ้นให้ครูได้ประเมินตนเองให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การทดลองใช้และประเมินเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ทั้ง 4 ค้าน ได้แก่ ค้านความเหมาะสม ค้านความเป็นไปได้ ค้านความถูกต้อง และค้านความเป็นประโยชน์ แกนท์การประเมินทั้ง 4 ค้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทึ้งนี้เป็นเพราเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ผ่านตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในพื้นที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่มีความเข้าใจในบริบทของนักเรียนและตรงตามสภาพจริงของท้องถิ่นซึ่งส่งผลให้การพิจารณา มีความชัดเจนเหมาะสมกับนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ทำให้ได้เกณฑ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับ ศринทร เศรษฐกรรูปย์ (2549 : 72) การจัดการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรมที่ยึดมาตรฐานเด็กสูตรเปิดโอกาสให้ผู้สอนสามารถจัดสาธารณะได้ตามความเหมาะสมของผู้เรียนและสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ทันท่วงทายความเคลื่อนไหว การเผยแพร่ข้อมูลไปทั่วโลกในเวลา นิร伍ด เรืองธรรมการ ประสมการผู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมจึงควรเน้นการเรียนรู้จากความเป็นจริง

โดยใช้ข้อมูลต่างๆ ที่อยู่รอบตัว ให้ผู้เรียนได้มีทักษะในการเลือกและตัดสินใจ โดยใช้กระบวนการทางจริยธรรม ควบคู่กับการได้ฝึกทักษะชีวิตทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นและขยายความเชื่อมโยงไปสู่คุณธรรม จริยธรรมสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสังคมปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อที่จะพัฒนาให้มีระดับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 7) และสอดคล้องกับมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) พุทธศักราช 2554 และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ การศึกษา พุทธศักราช 2553 กำหนดให้ สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ทำการประเมินคุณภาพสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2554 : 2) และครอบคลุมหลักเกณฑ์มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับเพื่อให้นำ มาตรฐานไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง และมีความเข้าใจในทิศทางเดียวกันอันจะส่งผลให้เกิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เข้มแข็ง ซึ่งในแต่ละมาตรฐานและทุกตัวบ่งชี้ ได้ให้คำอธิบาย แนวทางการพัฒนา ประเด็นการพัฒนาและตรวจสอบระดับการพัฒนา ตลอดทั้งแหล่งเรียนรู้ที่มีผลในการตรวจสอบ เพื่อให้สถานศึกษานำไปทดลองใช้ในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาซึ่งจะส่งผลเกิด ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางพัฒนามาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 (2553 : 3) นโยบาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 กลุ่มที่ 2 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปลูกฝังคุณธรรม สำนึกรักความเป็นไทย และวิธีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ควบคู่กับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น อีกทั้งสอดคล้องกับรัฐภูมิ สมสมัย (2552 : 45) ได้สร้างแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับโรงเรียนบ้านหนอนเขียว โดยยึดความสอดคล้องกับสภาพริบทของโรงเรียนบ้านหนอนเขียวเป็นที่ตั้ง ผลการวิจัยพบว่าเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพดี ค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ค่า IOC ตั้งแต่ 1.9 ขึ้นไปแสดงว่าแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละด้าน

### ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยการปรับปรุงตัวชี้วัดและพฤติกรรมที่บ่งชี้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและห้องถันนั้น ๆ ได้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนในการพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

2. การปรับเกณฑ์ที่จะนำตัวบ่งชี้ไปใช้ สำหรับประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปใช้ในอนาคต หากพิจารณาเห็นว่า เกณฑ์ดังกล่าวสูงหรือต่ำเกินไป จำเป็นต้องมีการปรับเกณฑ์เพื่อให้เข้ากับสภาพเป็นจริงตามยุคสมัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ความมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2. ความมีการสร้างแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ระดับประถมศึกษา

3. ความมีการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาหรือในระดับอื่น ๆ



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY